

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet**Ev. Adress****Postnummer Postort**

Remissvar EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välstånd och säkerhet för perioden 2028-2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU, Euratom) 2024/2509

Sammanfattning

Region Dalarna uppskattar möjligheten att lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag på förordning för perioden 2028–2034, om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välstånd och säkerhet, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken etc.

Utifrån rollen som regionalt utvecklingsansvarig fokuseras Region Dalarnas svar på de delar som rör utformningen av EU:s sammanhållningspolitik, det vill säga:

- Det gemensamma grundläggande regelverket för en övergripande EU-fond med delad förvaltning; COM 2025/565
- Europeiska regionalfonden inklusive Interreg; COM 2025/552
- Europeiska socialfonden; COM 2025/558

Region Dalarna betonar betydelsen av ett regelverk som värnar sammanhållningspolitikens grundläggande syfte och principer; ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, platsbaserad utveckling samt partnerskap och flernivåstyrning. Mot bakgrund av den centralisering som budgetförslaget innebär och de risker detta medför för ett fortsatt starkt regionalt inflytande, föreslår Region Dalarna att förordningen justeras genom följande:

- Gör regionala kapitel obligatoriska i de nationella och regionala partnerskapsplanerna.
- Öronmärk medel till regional utveckling för alla regionkategorier – mindre utvecklade regioner, övergångsregioner och mer utvecklade regioner.
- Inför bindande bestämmelser som säkerställer regionalt inflytande i hela processen; förberedelser, genomförande, uppföljning och utvärdering av de nationella och regionala partnerskapsplanerna.

Inledning

Region Dalarna begränsar svaret till synpunkter som kan stärka regelverket utifrån sammanhållningspolitikens syfte och centrala principer såsom:

Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning: Syftar till att minska skillnader i utvecklingsnivå mellan EU:s regioner och främja en balanserad och hållbar utveckling i hela unionen (EUF-fördraget artikel 174).

Platsbaserad ansats: Politiken ska utgå från varje regions och plats unika förutsättningar och anpassas till lokala behov, styrkor och utmaningar utifrån de geografiska, sociala och ekonomiska förhållandena. Även om begreppet inte nämns uttryckligen i en enskild artikel i förslaget till förordning, kommer principen till uttryck genom skrivningar om territoriell sammanhållning i artiklarna 2, 3 och 6 i COM (2025)565. EU:s sammanhållningspolitik har minskat regionala skillnader, men vissa områden släpar efter eftersom regioner utvecklas olika, vilket riskerar att öka klyftorna både mellan och inom medlemsstaterna – särskilt mellan stads och landsbygdsområden. Därför föreskrivs i COM (2025)565 art. 22(f)(i) att de nationella och regionala partnerskapsplanerna ska bidra till att minska ekonomiska, sociala och territoriella skillnader genom att fördela resurser mellan mindre utvecklade regioner, övergångsregioner och mer utvecklade regioner utifrån deras respektive utmaningar.

Partnerskap och flernivåstyrning: Sammanhållningspolitiken ska bygga på ett brett och strukturerat samarbete mellan aktörer på europeisk, nationell, regional och lokal nivå genom hela processen, från utformning under genomförande och i utvärdering av den Nationella och regionala planen, genom partnerskapsprincipen och principen om flernivåstyrning (COM 2025/565 art. 6, art. 21:2 samt art. 22:e).

Kompensatorisk logik: Sammanhållningspolitikens verktyg, Europeiska regionala utvecklingsfonden inkl. Interreg och Europeiska socialfonden, bygger på en kompensatorisk logik. Denna logik har historiskt säkerställt resurser för regional utveckling i områden med svagare ekonomisk tillväxt. På så sätt kompletterar den EU:s fonder och program inom den excellens-baserade politiken, exempelvis forsknings- och innovationspolitiken, för att främja en balanserad utveckling i hela unionen.

Synpunkter

Region Dalarna ser med oro på centraliseringen till EU:s medlemsstater som budgetförslaget innebär, då sammanhållningspolitikens syfte riskerar att urholkas om regionernas inflytande över dess centrala verktyg - regionalfonden inklusive Interreg och socialfonden – inte säkerställs.

Region Dalarna anser därför att **regionala avsnitt/kapitel** (COM 2025/565, artikel 21:2), som garanterar ett reellt regionalt inflytande ska vara obligatoriska i de nationella och regionala planerna. En platsbaserad ansats där utvecklingsinsatser anpassas efter regionens geografi, ekonomi, befolkning, naturresurser och aktörsstruktur, ökar ändamålsenligheten och effektiviteten i genomförandet.

Vidare menar Region Dalarna att **öronmärkning av medel för regional utveckling** bör omfatta samtliga regionkategorier – inte enbart de mindre utvecklade, som föreslås i nuläget (COM 2025/565, art. 22(f)(ii)). För att sammanhållningspolitiken ska uppfylla sitt syfte och verka sammanhållande i hela Europa, måste förslaget säkerställa en ändamålsenlig fördelning av medel till alla regionkategorier, inklusive övergångsregioner. Region Dalarna ingår i **Norra Mellansverige, som är den enda övergångsregionen i Sverige** enligt EU:s klassificering. Enligt de senaste uppgifterna om den ekonomiska utvecklingen, mätt som köpkraftsjusterad bruttoregionalprodukt (BRP) per invånare, uppgick Norra Mellansveriges BRP till 86 % av EU:s genomsnitt (Eurostat). Norra Mellansverige har dessutom den största relativa nedgången i termer av BRP sedan 2012 och därmed den svagaste ekonomiska utvecklingen av samtliga regioner i landet. Om den kompensatoriska logiken försvagas riskerar resurserna att i allt högre grad koncentreras till redan starka regioner – på bekostnad av både regional sammanhållning och en balanserad utveckling inom EU. I det fall de regionala utvecklingsmedlen från EU riskerar att minska menar Region Dalarna att kompensation bör ske med nationella medel.

Region Dalarna vill understryka att partnerskapsprincipen och principen om flernivåstyrning är avgörande för att möjliggöra en verkligt platsbaserad politik. Kommissionens intention framgår tydligt i förordets punkter 22, 29 och 30 samt i flera artiklar (COM 2025/565 art. 6, art. 21:2 och art. 22:e), liksom i subsidiaritetsprincipen (EUF-fördraget art. 5). Trots detta anser Region Dalarna att förordningen bör innehålla **bindande skrivningar som garanterar ett sammanhängande regionalt inflytande** genom hela processen – från förberedelser och genomförande till uppföljning och utvärdering av de nationella och regionala partnerskapsplanerna.

För att regionala fonder och program ska kunna leverera relevanta och effektiva insatser måste de utformas i linje med den aktuella regionens behov och prioriteringar. I Sverige innebär detta att **den regionalt utvecklingsansvariga aktören**, i enlighet med lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630), ges en aktiv och tydligt definierad roll i

samtliga delar av processen kring programmering och genomförande av de nationella och regionala partnerskapsplanerna.